

Kiven muisti - jäljet kalliossa

Dinosaurusten valtakaudesta 2000-
luvulle
ihmisen historiaa mielikuvina ja
kalliokuvina

Erkki Luoma-aho

Kiven muisti -jäljet kalliassa

1. Dinosaurusten loppu, kädelliset, 65 milj. v.s.	6	31. Epäonninen shamaani, Haukkavuori, 6 000 v.s.	66
2. Laetoli, jäljet tuhkassa, 3.6 milj. v.s.	8	32. Karhun pesällä, Alta, 6 000 v.s.	68
3. Koobi Fora, hallittu tulen käyttö, 1.6 milj. v.s.	10	33. Altai, 6 000 v.s.	70
4. Sima de los huesos, "Luukuoppa", 400 000 v.s.	12	34. Tuva, 6 000 v.s.	72
5. Susiluola, 130 000 v.s.	14	35. Baikal, 6 000 v.s.	74
6. El Sidrón, 49 000 v.s.	16	36. Shishkino, Lena, 6 000 v.s.	76
7. El Castillo cave paintings, 41 000 v.s.	18	37. Peikot, Pyhävuori, 6 000 v.s.	78
8. Denisovan luola, sormiluu, 40 000 v.s.	20	38. Nämforsen, 6 000 v.s.	80
9. Altamira, 35 000 v.s.	22	39. Twyfelfontein, 5-varpainen leijona, 6 000 v.s.	82
10. Nawarla Gabarnmang, Australia, 28 000 v.s.	24	40. Stonehenge, 5 000 v.s.	84
11. Willendorfin venus, 25 000 v.s.	26	41. Las Geel, Somalimaa, karja, 5 000 v.s.	86
12. Malta-Buret, Angara, 22 000 v.s.	28	42. Kastellin jätinkirkon rakentajat, 4 700 v.s.	88
13. Kapovan luola, mammutit, Ural, 16 000 v.s.	30	43. Qajartalik, Kanada, 4 000 v.s.	90
14. Winnemucca, Pohjois-Amerikka, 14 000 v.s.	32	44. Tanum, 4 000 v.s.	92
15. Taistelevat kissat, Wadi Mathk., 12 000 v.s.	34	45. Halley'n komeetta, Valcamonica, 613 eaa.	94
16. Musta nainen, Tassili n'Ajjer, 10 000 v.s.	36	46. Jänissaaren labyrintit, 2 000 v.s.	96
17. Magura cave, aurinkokalenteri, 10 000 v.s.	38	47. Pääsiäissaarten moai-patsaat, v. 1100	98
18. Antrean verkko, Karjalan kannas, 10 000 v.s.	40	48. Besov Nos, Muroman luostarin munkit, v. 1400	100
19. Peura, Luine, Valcamonica, 9 500 v.s.	42	49. Hvitträskin maalauksen löytäminen, v. 1911	102
20. Nabta Playa, Egypti, karjan kesytys, 9 000 v.s.	44	50. Hyvästi Karjala, vuonna 2030	104
21. Sefarin mysteeri, 8 000 v.s.	46		
22. Suursuo, hirven metsästystä, 8 000 v.s.	48	Kartta	106
23. Uimarien luola, Gilf Kebir, 8 000 v.s.	50	50 kertomusta, kuvia	108
24. Hunajan poiminta, Espanja, 8 000 v.s.	52	50 kertomusta, selityksiä	188
25. Naisen ryöstö, Kondo, 7 000 v.s.	54		
26. Äänisen tähtilaboratorio, 6 000 v.s.	56	Muita mahdollisia:	
27. Uikujoki, kolme metsästäjää suksilla, 6 000 v.s.	58	Gong Rock kopje, Serengeti	
28. Teloitus Uikujoella, 6000 v.s.	60		
29. Tom-joki, Hakassia, 6 000 v.s.	62		
30. Astuvan Artemis, 6 000 v.s.	64		

Sefarin murhamysteeri, 8 000 vuotta sitten

Sahara Rock Art News
(23.07.2014)

Suomalainen kalliotaiteen tutkija teki matkallaan Tassili n'Ajjeriin merkillisen löydön, joka saattaa paljastaa 8000 vuoden takaisia tapahtumia.

Sefarin kalliomaalausten välittömästä läheisyydessä olevan dyynin alta paljastui ehjä ruukku. Kaadettaessa hiekkaa ruukusta, sen pohjalta putosi seitsemän kivistä nuolenkärkeä sekä luunsiruja.

Liittyvätkö luut saaliseläimeen? Miksi nuolenkärjet ja luut olivat samassa ruukussa? Pohtiessaan ongelmaa hän tarkasteli kalliomaalausta metsästäjästä ja viritetystä jousesta.

Miehen alla oli joukko saaliseläimiä aseteltuna riviin. Näin kuvaa oli aiemmin tulkittu, mutta voisivatko ne olla ihmisen ruumiita? Tutkijan ihokarvat nousivat pystyyn, kun hän huomasi, että kuolleita hahmoja oli kuvassa myös seitsemän.

Tutkija muisteli lukeneensa, että ranskalainen kalliotaiteen tutkija

ja dokumentoija Henry Lhote mainitsee muistelmissaan, että juuri tämän maalauksen läheltä löydettiin miehen luuranko, jota säilytetään Djanetin museossa.

Kuinka ollakaan, museon luurangon kallossa oli kolo, jonka ilmeisesti on aiheuttanut yksi ruukun nuolista.

Ruukun luukappaleet osoittautuvat ihmisen oikean käden etusomiksi. Niistä yritetään saada DNA selville. Ensiksi halutaan verrata onko luukappaleissa ja Djanetin museon luurangossa samaa DNAta.

Alueella suoritetaan perusteellisia kaivauksia kuuden muun uhrin luurangon löytämiseksi. Kenties joskus voidaan DNAn avulla jäljittää murhattujen nykyisiä sukulaisia.

(EL)

Suursuo 8000 vuotta sitten

Edessä oli Suursuo. Hidastin kulkuani ja pysähdyin aina välillä kuuntelemaan metsän ääniä. Olin jo jonkin matkaa seurannut hirvien kulkureittiä. Raskaiden eläinten kaviot olivat metsässä painuneet syvälle hankeen ja niiden kulku oli ollut vaivalloista.

Suon laidassa oli heinäinen alue, jossa hirvieläinten oli tapana käydä ruokailemassa. Yritin tähyillä kuusten takaa enkä aluksi ollut huomata pientä hirven vasaa, joka yksinään nyhti hangen alta työntyviä korsia suuhunsa. Otin hitaasti jousensa selästäni ja etsin parhaimmat nuolet saataville. Samalla eläin säpsähti ja nosti päänsä pystyyn. Se oli kuullut suden ulvahtavan, selvästikin merkinä lajitovereilleen että jotakin oli tapahtumassa. Vasa jatkoi kuitenkin ateriointiaan joskin selvästi valppaampana ja valmiina lähtöön milloin tahansa. Tunsin sydämeni pamppailevan, kun mietin tulevaa takaa-ajoa. Se, että sudet olivat takanani, oli hyvä merkki, sillä nyt hirven oli paettava pois päin suoaukealle. Sitä toivoinkin. Aukealla suolla hanki kantoi hyvin hiihtäjää, mutta ei peloissaan loikkivaa hirvieläintä.

Olin kuullut lukemattomia tarinoita kylän miesten hirvenhiihdosta. Ne kertomukset tuntuivat jotenkin julmilla pakenevan hirven yrittäessä paeta saalistajaansa joka suksiansa avulla pysyy vaivatta hangen pinnalla hirven sääniluiden hankautuessa esiin kovan hangen viiltäminä. Epätavoisesta paosta jää jälkeen vain verinen vana, jonka päässä lopen uupunut hirvi odottaa saalistajansa piinasta vapauttavaa iskua.

En ollut vielä koskaan ollut mukana tällaisessa. Tavallisimpia saalitani olivat pauloilla pyydytetyt jänikset ja erilaiset metsäkanalinnut, joiden pyydystämiseksi olinkin jo niittänyt mainetta tarkalla kädelläni.

Olin nyt ensimmäistä kertaa yksin Suursuolla. Olin käynyt suon laidassa muutaman kerran aikaisemminkin. Silloin oli haettu sammalta uuden tuvan tilkkeeksi tai kerätty puolukkaa, mustikkaa ja hillaa. Eniten pidin hillan mausta. Talvella jäiset marjat palauttivat hetkessä kesän mieleen. Viime kesä olikin viimeinen huoleton kesäni. Ensi kesänä minut otettaisiin heimon aikuisjäseneksi, joka tiesi tiettyjä oikeuksia, mutta myös velvollisuuksia. Jos vain selviän rituaalista ja sen koettelemuksista kunnialla. Mutta nyt ei ollut aikaa miettiä niitä tapahtumia. Nyt oli tosi kyseessä.

Vasa hypähti muutaman askeleen ja jäi uudelleen kuulostelemaan. Hälyn aiheutti kaksi riekkoa, jotka saapuivat samalle ateriapaikalle. Vasa jatkoi syömistä. Kuusi kuuta sitten hän oli ollut edellisen kerran samalla suolla, sen länsipäässä, jossa oli vieläkin paremmat riistapellot. Silloin olimme kohdanneet hirvilauman ruokailemassa. Minua ihmetytti se, että vain katselimme luonnonnäytelmää, emmekä yrittäneetkään saalistaa niitä. Samalla tajusin, että ei ollut oikein metsästä äitihirviä eikä niiden pieniä vasioja. Oli parempi antaa vasojen kasvaa suuremmiksi selviämään itse ankarassa luonnossa. Oli toinenkin syy: kesällä lihojen säilyttäminen oli vaikeaa ja maa tarjosi paljon muutakin ruoka-ainesta.

Kesällä ihmiset ja hirvet elivät sovussa keskenään. Näin on aina ollut ja tulee olemaan. Kuin sanansa vakuudeksi isä lähestyi lähimpänä ollutta hirvinaarasta ja sen vasaa. Hirviemo siirtyi vasan lähelle, ikään kuin puolustaakseen, ei paetakseen. Seurasin isän takana ja nyhdin maasta rehevän heinätukan kätteeni ja ojensin sitä vasaa kohti, joka varovasti lähestyi ja sieppasi kielellään kiertäen tupon hellästi sormistani. Tunsin sen lämpimän henkäyksen hetken ihollani ja katsoin sitä sen suuriin silmiin. Sen vasemman silmän alapuolella oli erikoinen merkki: valkea pallon muotoinen alue. Se oli Pallosilmä. Sitten emo ja vasa poistuivat arvookkaasti taaemmaksi muiden hirvien joukkoon.

Ensi kerran isä puhui kuolemastaan, joka oli väistämättömästi tulossa. Aavistin, että juuri siksi olimme tulleet Suursuolle. Hän halusi näyttää saalipaikan, jonka avulla selviäisimme ankanienkin pakkastalvien yli, vaikka häntä ei enää olisi. Olisi vain äiti-Outa, pikku-Asla ja minä-Matti. Minua itketti kovasti maailman kovuus. Paluumatkalla emme juuri puhuneet mitään. Uskotaan, että kuoltuaan ihminen voi ottaa jonkun toisen, yleensä eläimen haamon. Pallosilmä oli varmaan tällainen.

Vasa hypähtää pystyyn ja säntää suoaukealle, jonka toisella puolella on tiheää pensaikkoja. En aio menettää saalistani ja syöksyn vasan perään. Vasa on kevyt ja kova hanki kestää sitä paikoitellen. Etäisyys kasvaa aluksi, mutta sitten hangen kuori peittää ja sen kulku hidastuu eikä se tunnu enää löytävän kovaa kohtaa lumessa.

Alan saavuttaa kohdettani, mutta vielä on liikaa matkaa, jotta osuisin varmuudella siihen. Enkä haluaisi sen joutuvan haavoitettuna pakenemaan. Kuulen susien ulvovan takanani. Kiihdytän kulkuani. Vasan kulku on vaivalloista. Hanki tekee tehtävänsä ja sen nilkat ovat vereslihalla. Yhtäkkiä vasa pysähtyy. Ehkä se on havainnut paon mahdolltomaksi. Tietysti se yrittäisi paeta viimeiseen asti, kunnes tuska pakottaisi sen luovuttamaan. Parempi olisi lopettaa se hyvin tähdätyllä nuolella nyt. Otan jousen ja tähtään huolellisesti. Samalla vasa kääntyy anovasti niin, että se katsoo suoraan minua kohti. Pallosilmä! Käänän jousen pois. Se on sama vasa, joka luottavaisesti nouti heinätukan kädestäni.

Susilauma on saavuttanut suon laidan ja säntää kohti Pallosilmää ja minua. Vasa jatkaa keskeytynyttä pakoaan. Minun on pelastettava Pallosilmä susilta. Vai olenko minä hyökkäyksen kohteena. Sudet lähestyvät. Pallosilmä kiinnostaa susia enemmän, sillä ne tekevät kaaroksen kohdallani. Seuraan jousellani johtajasutta ja laukaisen. Susi tuupertuu maahan. Haen katseillani Pallosilmää, joka on juuri pujautaa pensaikon suojaan. Muut sudet jatkavat hetken takaa-ajoaan, mutta pysähtyvät sitten ja kääntyvät juoksemaan kohti maahan tuupertunutta sutta, joka nyt on helpompi saalis. Pian kymmenkunta sutta taistelee omasta osuudestaan. Jäljelle jää vain vähäisiä karvojen nekaleita ja suurimpia luita. Näytös on ohi. Miten pallosilmän nyt käy. Ainakaan tästä susilaumasta ei ole sille vähään aikaan harmia, sillä se palaa löntystellen tulosuuntaansa.

Äänisen tähtilaboratorio, 6 000 vuotta sitten.

- Hei, aurinkosi säteet
käyttäytyvät oudosti!

- Niinpä. Mutta mietipä tätä:
Aurinko ja kuu valaisevat
säteillään, mutta vain auringon
valossa on mukana lämpö.

- Mutta valonsäteethän etenevät
suoraan, varjo syntyy täsmälleen
läpinäkymättömän esineen
taakse.

- Olet oikeilla jäljillä. Ehdotan
neuvostolle, että se nimittää
sinut tähtilaboratoriomme
johtajaksi jälkeeni.

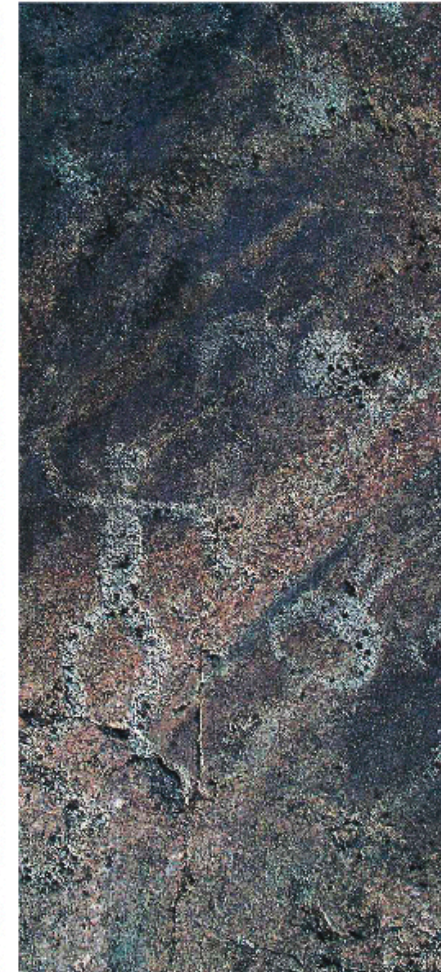
- Mutta minne aiot? Piikivi pysyy
vielä kädessäsi oivasti ja jälki
on terävää.

- Olen tässä miettinyt, miten
saisimme auringosta enemmän
irti. Nythän puolet vuodesta
aurinko on alhaalla tehottomana.
Jos vain voisimme kerätä
avaruuteen hajoavat säteet
yhteen, lämpövaikutus kasvaisi -
eikä meidän tarvitsisi palella
talvella... Mutta sillä voi olla
myös huomattavia
haittavaikutuksia, kaikki voi
palaa poroksi.

- Miten säteiden suuntaa voisi
muuttaa?

- Kutsun sitä kokoojaksi. Olen
kehittänyt laitetta. Esittelen sitä
huomenna puolenpäivän aikaan.
Tervetuloa katsomaan näytöstä.
Onhan kesäpäivänseisauksen
aika ja aurinko korkeimmillaan.

Seuraavana päivänä väki
lähestyy epäileväisenä kallioita.
Ranta on autio. Puinen
laboratoriomestarin vaja on
luhištunut kasaan ja syttynyt
palamaan, Savuavien hirsien
keskellä makaa mestarin
hiiltynyt ruumis..

Teloitus Uikujoella, 6 000 vuotta sitten

Näillä kärjäkivillä,
Uikujoen rantamilla,
kohtas' kuolon Kaunotukka,
joka naisen naurattaja,
mesikieli lirkuttaja,
neijen nuoren vikitteli.
Arvannut ei mihin joutui,
sikolätin siistijäksi,
olkipahnoille orjaksi,
piiaks' pienehen tupahan.

Missä on taas kaunotukka?
Nuori nainen kainalossa,
saapuu pihaan rehvakkaasti.
"Tuoppa piika juomaa pöytään!
Tässä kihlattuni uusi!
Muuttaa saatkin penin viereen,
Tämä tyttö on mun mieleen."
"En mä sinun piikas' ole.
palaan kotiin luokse äidin
orjalasta onnen maahan."

"Mihin karkaat piikalikka?
Kirves käissä Kaunotukka
tavoitteli pakenijaa...
Uikujoen kalliolla
verissään ja hengetönnä
makaa neito länsirannan.
Osma päivän askareissaan
kuulee, tytär pyrkii kotiin.
Veneen työntää virtaan mustaan,
mukana myös poika Jänis.

Kallioilla takkutukka
pakoon loikkii kädessä kirves.
Murhaajan kas jalka lipes',
kalliolla kavalalla,
taju lähti, hengen jätti.
Köyden päässä talutettiin.
Hume värjää neidon tukan.
Osman, Jänöveljen tuskaa.
Murhamiehen valitusta.
Nielee vettä veneenpohjan.

Seuraavana sunnuntaina
kaksi nuolta hengen lähtöön,
varmistetaan puukon pistoin.
tuomari saa ensimmäisen
nuolen, osuu takalistoon.
Jänöveli tähtää niskaan.
Osman puukko leikkaa kaulan.
Taaempänä neito nuori
syksyy viiran vietäväksi,
Kaunotukan kaveriksi.

Piirän tähän kiven viereen
murheellisen iltapäivän
tapahtumat niinkuin muistan.
Maailmamme, itä, länsi.
Tätä toivon hartain mielin:
sovussa kun eläisimme
Karjalamme kukoistaisi.
Keräilen tässä apuja.
Mistä yrtit ymmärykseen,
pimennykseen, ahdistukseen?

Epönnen shamaani

Peurat eivät ilmestyneetkään suuren Haukkavuoren juurelle. Shamaani kertoo selvittävänsä haukka-apuhengen avulla, missä peuralaumat piileksivät. Neuvoja voi hakea kuolleelta suurelta metsästäjältä.

Shamaanin päättää lähteä ensiksi aliseen suuren metsästäjän luokse. Joukko seudun väkeä on saattamassa häntä tärkeälle matkalle, joka alkaa parinkymmenen metrin korkeudelta jyrkän rinteen yläosasta.

Jokin ei nyt ole kunnossa. Haukka, jonka piti ohjata matkalla, lähti omille teilleen.

Parin sekunnin syöksy muuttuu elämän pituiseksi kuvasarjaksi, alkaen syntymästä, kasvamisesta shamaanin osaan kansan palvelijana.

... ..

10 sylvä

9 sylvä

8 sylvä

7 sylvä

6 sylvä

5 sylvä

4 sylvä 3 sylvä 2 sylvä

1 sylvä

0 sylvä

Jos haukka ei pian ilmesty vierelle, tämä lento voi päättyä ikävästi.

Haukka kiittää salmen yllä syöksyen kohti saalista, shamaanin kallo murskautuu jäähän, johon ei edes tule halkeamaa...

Hyvästi Karjala!

Venäjän ydinasevarasto räjähtää Uralilla. Täydellisen tuhon alue on läpimitaltaan 500 kilometriä. Suomalainen kalliotaidetutkija on kartoittamassa Besov Nosin kalliopiiirroksia, jotka ovat jäämässä veden alle Syvärin uuden padon takia.

Piessa on saanut rinnalleen sirpin, vasaran ja tähden Venäjän suuruuden merkiksi. Suomi on joutunut luovuttamaan Venäjälle Kaakkois-Suomen aina Mäntyharjun reittiä myöten.

Tutkija irrottaa metsästä turvemättäitä ja kantaa ne rantaan kuvia suojaamaan. Työ käy hitaasti säteily sairauden heikentämillä voimilla. Tilanne näyttää toivottomalta.

Tutkija kaivaa repustaan koskenkorvapullon ja ottaa kunnan ryyppyn. Loput pisarat hän valuttaa Piessan sydänhalkeamaan. Hän laskeutuu Piessan viereen oikeassa kädessään puolikiloisen ahven aamun kalastusreissulta.

Hetkessä tihkusade kastelee tutkijan, kauempana koillisessa kuoleva laulujoutsen räpiköi Eremitaasiin varastetun kalliopaaden jättämässä kolossa.

